

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1725

Casus LXXIII. Quomodo Horæ sint recitandæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39911

CASUS LXXIII.

Quomodo Horæ sint recitandæ.

Benedictus *Horas legit* 1. *Vel sine vel cum intentione tantum virtuali, aut habituali.* 2. 3. *Cum attentione superficiali vel solum externa.* 4. *Totus distractus, & tamen nihil repetit.* 5. *Recitat cum socio, & ad eum non attendit.* 6. *Petit remedia contra distractiones.* 7. & 8. *In hora parva omittere duos Psalmos vel in sabbatho 3. Vesperas, vel in festo S. Marci & Rogationibus Litanias reputat veniale.* 9. *In dubio an Horas recitaverit, se liberum judicat.* 10. *Qua omittit thurificando, organum pulsando, officium querendo, Confessiones audiendo, non repetit.* 11. *Syllabas mutilat, precipitat.* 12. *Vel ita legit ut se ipsum audire non possit.* 13. *Recitat ex Breviario alieno, vel alterius Ordinis, etsi juret, se ad hoc non teneri.* 14. *Officium pro libitu mutat.* 15. *Prætextu itineris, studii, aut quia tale festum in loco, vel Diaconesi ubi nunc existit celebratur, vel socius de eo recitat.* 16. *Horas intervertit.* 17. *Interrumpit.* 18. *Vel non legit tempore debito.* Pro resolut.

QUÆR. Quomodo Horæ recitari debeant?

1. Recitari debent devotè, integre, ordinatè; ita quoad rem omnes. Quæ spectant ad primam

conditionem, dabunt numeri sequentes. 1. Per devotionem intelligitur at- & intentio debita; intentio in genere est voluntas effacax agendi, vel omittendi; dividitur in formalem, virtuales, habituales; item in ex- & implicitam: formalis est voluntas actu existens, & perceptibiliter tendens in objectum, ut cum dicis: volo orare Horas: Virtualis est voluntas præterita in aliquo suo effectu, vel in actu tenui & imperceptibili perseverans, v. g. volans orare Horas at-ripis Breviarium, quæris officium &c, quamvis primæ intentionis non amplius recorderis, tamen illa existit adhuc in aliquo effectu, scilicet arreptione Breviarii, lectione &c. habitualis intentio est voluntas præterita non revocata, quæ nec in se, nec in aliquo suo effectu perseverat, ideoque potest esse in dormiente, ebrio &c. Intentio explicita est, quæ volo aliquid clarè cognitum, ut cum dico: volo orare Horas; implicita est, quæ volo aliquid confuse cognitum, & contentum in alio; ut volo satisfacere meæ obligationi, volo facere, quod soleo, quod video ab aliis fieri &c. Ad recitationem Horarum sufficit intentio formalis, virtualis aut etiam implicita, non verò mere

habi-

habitualis aut purè interpretativa, quæ non est, sed esset; *Ratio* est, quia recitatio horarum est actus humanus & voluntarius capax meriti &c. ergo adesse debet voluntas in se, vel aliquo effectu existens, sed intentio merè habitualis, & interpretativa nec in se, nec aliquo suo effectu existunt, ut patet ex earum definitione, ergo. *Dico*, merè habitualis, aut interpretativa; nam aliqui Authores confundunt has intentiones cum virtuali, quæ juxta omnes Theologos sufficit; nec opus est ad quamlibet horam renovare intentionem, etsi id valdè sit meritorium; nam quòd pergam ad horas reliquas, hoc fit in virtute prioris intentionis. & quamvis requiratur intentio orandi, vel laudandi Deum, nec sufficiat, quòd legatur Breviarium per modum historię aut animo discendi vel se oblectandi, non tamen requiratur intentio orandi devotè, integrè, ordinatè &c. quia hæc implicite includitur in intentione orandi, aut satisfaciendi suo officio &c.

2°. *2do*. *Attentio* in genere est advertentia ad aliquid; dividitur in ex- & internam; externa est, quæ tempore recitationis quis abstinere ab omni opere externo cum attentione internâ impossibile; interna est advertentia, & major quædam animi applicatio ad hoc quod recitat; Dicitur *major applicatio*, quia semper adest aliqua advertentia, & animi applicatio hoc ipso, quòd actus sit volun-

tarius; hæc attentio interna vel est ad sola verba, ut hæc distinctè & reverenter exprimantur, & vocatur superficialis, vel est ad sensum verborum, & vocatur literalis, vel denique est ad Deum, vel sacrum aliquod mysterium v.g. Passionem Dominicam, & dicitur spiritualis; certum est satisfacere eum, qui habet unam attentionem ex his tribus internis sive superficialem, verbalem, aut spiritualem &c. sicut e contra certum est non satisfacere qui nequidem habet externam, hoc est, qui sub officio se occupat opere externo cum attentione internâ impossibile; qualis censetur esse scriptio, pictio, & omnis actio animum valdè occupans & distrahens; E contra tardè se vestire, exuere, lavare, modestè ambulare &c. cum attentione internâ sunt compatiblea, adeoque sicut licite exercentur dum recito alias preces, sic easdem licite exerceo, dum horas, vel alias preces obligantes persolvo. *Sotus Vsq. Sanct. l. 9. de matr. d. 3. n. 6. Baldel. d. 27. n. 21.*

3°. *3to*. Magna est inter Theologos disputatio, an sufficiat ad lectionem Horarum [idem est de auditione Missæ] sola attentio externa, quæ quis evitat omne opus cum attentione internâ impossibile: seu an voluntariè distractus per notabilem partem officii peccet mortaliter. Communior & verior sententia negat sufficere solam attentionem externam, dicitque peccari mortaliter per

notabilem distractionem voluntariam, non quidem ex eo, quasi essentia veræ orationis non possit subsistere sinè attentione internâ: nam ad hanc sufficit sola intentio orandi vel laudandi Deum virtualiter perseverans, ut ex professio probat *Lug. de Euch. d. 22. sect. 2. nu. 25. Gob. t. 5. d. 2. num. 821. & ex ipso Croix l. 4. à n. 1342.* Ratio igitur præcipua est, quòd attentionem internam videatur præcipere Ecclesia *cap. dolentes de celebr. Miss.* ubi sic habet: *districte præcipimus in virtute obedientia, ut divinum officium, quantum eis Deus dederit, studiosè celebrent, & devotè;* Sed non celebratur officium studiosè, & devotè, si nulla adsit attentio interna, & recitans mente voluntariè evagetur, ergo: *Nec obstat*, quòd hæc attentio sit actus internus, nam ex communi Theolog. potest Ecclesia indirectè præcipere actus internos facientes ad honestatem actus externi directè præcepti, atqui attentio interna multum facit ad honestatem orationis, ut clarum est; nam sine hac verum est illud *Matt. 15. Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longè est à me?* hanc sententiam *Suar.* dicit esse certam, *Spor.* sup. n. 79. dicit oppositam non esse practicè probabilem, sed rationes ita non convincunt, quin verè sit probabile eum non peccare mortaliter, qui divinum officium recitat cum perpetuis distractionibus, nam cit. *c. dolentes* uti & *Trid.* in quo hæc senten-

tia præcipuè fundatur, tantùm præcipiunt actum externum religionis, ut fatetur *Suar.* & demonstrat *Lug. n. 37.* Et si cit. cap. per *rd* devotè intelligeret & præciperet attentionem internam, præciperet omnem possibilem devotionem, dicit enim: *quantum eis Deus dederit*, quòd sanè nemo dicit: Deindè ex communi *TT.* non est astruenda obligatio mortalis, nisi adsit autoritas vel ratio convincens; atqui neutrum est, ergo: Item lex non sufficienter promulgata non obligat, sed hæc lex non est sufficienter promulgata, cum ex fundatis rationibus eam negent *AA.* gravissimi, ergo.

Dices cum *Suar.* attentio interna est de essentiâ orationis 1. Quia oratio est mentis in Deum elevatio, 2. Oratio sine attentione internâ non est verus actus seu cultus Religionis, sed simulacrum cultus; quis enim dicit Deum verè coli ab eo, qui voluntariè distrahitur & nequidem vult de Deo cogitare, 3. Est hypocrisis. 4. Est actus Deo displicens seu peccatum. 5. Nihil impetrat, 6. Si voluntariè distractus ponat substantiam orationis, ergo satisfacit quoad substantiam, ergo non peccat mortaliter. *R. Ad 1. & 2.* ad substantiam orationis, & actum Religionis sufficit sola intentio orandi perseverans in vocali oratione, etsi mens ad alia evagetur, sicut verè dicitur colere & invocare diabolum, qui ex intentione invocandi pronuntiat verba ex-

ter-

terna, quamvis dum ea profert totus sit distractus; Item forma extremæ Uñtionis essentialiter est deprecatoria, & tamen valet Sacramentum etiam si distractè pronuntietur. Denique involuntariè distractus non satisfaceret, & teneretur horas repetere, quia non posuisset substantiam præcepti, quæ est oratio, hoc autem nemo admittit, ergo. *Ad 3. N. Ass. hypocrisis est quando quis intendit per orationem vocalem significare se habere attentionem internam, quam tamen non habet, hoc autem voluntariè distractus non intendit necessariò, ergo. Ad 4. C. 5. talis actio est peccatum & nihil impetrat quatenus fit cum voluntaria distractione C. quatenus fit ex intentione saltem virtuali laudandi Deum N. Idem debent omnes dicere de oratione factâ ex vana gloria, & tamen nec Suar. dicit hanc non subsistere cum substantia orationis. Ad 6. N. ult. C. peccat mortaliter, quia transgreditur grave præceptum Ecclesiæ. Ex dictis pro præxi resolvuntur sequentia: 1. Voluntariè sive involuntariè distractus nihil tenetur repetere, etiam in illa sententia, quæ ex præcepto Ecclesiæ sub mortali requirit attentionem internam; nam quamvis illam negligendo peccat mortaliter, quia tamen illa probabilius non est de substantia orationis, sed tantum circumstantia ab Ecclesia*

graviter præcepta, satisfacit quoad substantiam, ideoque nihil tenetur repetere, quod *Gobat hic numer. 843.* extendit etiam ad eum, qui perpensâ suâ culpabili evagatione dicit: *Nolo ut valeat hæc persolutio Horarum, volo eas de novo auspiciari meque obligo sub mortali citrà votum ad repetitionem, &c.* Ratio est, quia jam substantia præcepti est posita, & per voluntatem repetendi impedire non potest, quominus præcepto fit satisfactum quoad substantiam; à potiori ob voluntarias distractiones nihil erit à beneficiato restituendum de fructibus, quia hæc pœna tantum statuitur iis qui Officium omittunt; qui autem distractè orat, propriè non omittit, præsertim in materia pœnali, quæ tantum ad claram verborum significationem restringenda est. ità *comm. contra Suar. Baldel. num. 16. 2.* Ad hoc, ut coram Deo sis excusatus, sufficit, quòd medioerem diligentiam adhibueris, pro pellendis distractionibus, imò absque omni culpâ admitti potest brevis evagatio mentis ad refocillandum cerebrum vel cor præsertim ab iis, qui infirmioris sunt capitis, stomachi, vel cordis. 3. *Spor. numer. 106.* dicit, certum videri, eum, qui cum socio vel choraliter horas recitat, si non attendat ad alterius recitationem non satisfacere, ideoque peccare

care mortaliter cum obligatione repetendi; Rationem dat, quia partem à socio prolatam nullatenus facit suam, cum nullo modo ad eam concurrat, neque proferendo, ut suppono, neque attendendo; sed non video hic certam obligationem repetendi, cur enim alterius orationem non faciet suam, per hoc, quod eam audiat cum intentione per eam, & suam Deum laudandi, quamvis fortè non attendat, & sit distractus; deindè peioris conditionis erit recitans cum socio, & in Choro, quàm extra, cum tamen hic mos in Ecclesia sit usitatissimus, & laudatissimus.

6. 4. Tria sunt quæ ad evitandas distractiones maximè conducunt, 1. Præparatio animi, quæ utilissimè fieri potest per matutina proposita, per pias ad Deum preces, meditationem, & seriam aliarum cogitationum excussionem, 2. Continua divinæ præsentis memoria, & jaculatorii affectus ad Deum & Sanctos, 3. Post horas breve examen, & si opus est, dolor & propositum eas attentius deinceps legendi.

QUÆR. II. Quid circa alteram conditionem, ut scilicet Horæ legantur integrè?

7. 1. Servanda sunt sequentia; 1. Qui omittit totum officium, vel notabilem ejus partem, peccat mortaliter, sive præcipiatur ab Ecclesia unico præcepto per modum unius pensi diurni, quod probabilius est, sive præcipiantur singulæ horæ præcepto

distincto; notabilis autem pars & sufficiens ad mortale est integra hora parva, ideoque qui talem v. g. Tertiam integrè omittit, aut qui in majoribus horis v. g. Matutino tantum omittit, quantum continet hora minor, peccat mortaliter; qui verò minus omittit, quàm ferè integram horam parvam, utpotè duos tantum Psalmos ex Tertia, non est condemnandus peccati mortalis, *Bonac. Less. March. Gobat Croix num. n. 1202.* Si tamen parvum quid v. g. solus versus: Deus in adiutorium recitaretur, peccaretur mortaliter, quia censetur moraliter totam omittere, est tamen valdè probabile, quod ex *Tamb. & Gob.* dicit *Spor. n. 93.* non esse mortale omittere Vesperas in Sabbatho Sancto, tum quia illa materia est valde parva, tum quia Ecclesiâ non videtur velle ad eas graviter obligare, cum dies sit tam latus, & præcesserit adedò longum officium. Insuper *Croix n. 1205.* dicit probabiliter non esse mortale omittere medias Laudes, eò quod probabilius cum Matutino constituent unam Horam, cujus medietas Laudum est pars exigua, 2. Qui in singulis horis parvum quid v. g. Psalmum omittit, ita ut omnia simul sumpta adæquent, vel superent unam parvam horam, probabilius peccat mortaliter, quia omnes illæ exiguæ partes, cum spectent ad unum unius diei officium, coalescunt in unam notabilem partem. 3. Omittens die S. Marci & diebus Ro-

gationum Litanias, & in die Animarum Officium defunctorum, ex communi sententia peccat mortaliter, quia sunt pars officii pro ista die. *Tamb.* tamen & *Gobat nu. 625.* non audent oppositum dicere improbabile, eò quòd non satis constet Rubricas in hac parte esse præceptivas, & sine convincente ratione non sit asserendum mortale; an verò non utentes Breviario Romano etiam dictis diebus ad Litanias & Officium Defunctorum non tantum in Choro, ut extra dubium est, sed etiam privatim obligentur, ex cujuslibet loci vel Ordinis consuetudine desumendum est. *Less. Laym. Bald. d. 33. num. 28.* Certè in hac Provincia Rhenana Ord. Præmonstr. vidi sæpius sine scrupulo Litanias, & Officium Defunctorum, dictis diebus privatim omitte. 4. Qui dubitat, vel non meminit se dixisse aliquam Horam, si habeat aliquam rationem vel conjecturam pro se v. g. quòd non soleat transire, vel aliquid omittere, vel invenit se esse in fine horæ, nesciens, an præcedentia dixerit, potest pro se resolvere, nec tenetur aliquid repetere, imò malè facit repetendo juxta *Sanch.* quia sine sufficiente causâ se exponit scrupulis, quòd maximè tenet in homine scrupuloso, ut habet *comm. cum Suar.* Ratio est, quòd ex communiter contingentibus sit prudens præsumptio, & possessio est pro ipso, certus enim est, quòd nihil soleat omittere, in
R. D. Jansen Pars I.

certus autem, an hic & nunc aliquid omiserit. Si certus es te cepisse horam, quamvis habeas rationem probabilem te aliquid omisisse juxta *Tamb.* & *Gobat*, adhuc nihil teneris repetere, nisi tibi certò moraliter constaret partem aliquam fuisse omissam, quia ratio illa, quòd in horis semel captis nihil soleas omittere, prævalet omni rationi probabili in contrarium. 5. Qui thurificando, luminaria 10. portando, prunas, thus parando, folles rollendo, campanas pulsando, lectiones quærendo, vel tevidendo, aut aliter ministerio ad Chorum pertinente occupatus aliqua omittit vel non percipit, non tenetur repetere, quia Chorus pro eo supplet, *Dian. Escob. Tolet. Laym. c. 5. num. 7.* Idem est de eo, qui excreat, iussit, aut aliquid necessarium alteri dicit, quamvis interim integer Psalmus recitetur, quia etiam pro tali ex necessitate occupato Chorus supplet, & ipse est pars Chori. Econtrà, qui Confessiones audit tenetur omissa repetere, quia non est pars Chori, nec occupatur Chori ministerio. Item ea, quæ solo organo vel alio instrumento Musico sive voce humanâ persolvuntur supplenda sunt vel à Cantore cæteris attendentibus, vel à singulis. Ratio est, quòd pulsus organi non sit oratio, quamvis *Sanch.* non improbabiler dicat, pulsus organi ab
 Ooo Eg-

- Ecclesiâ in vicem orationis acceptari, ideoque nec organædum obligari ad repetendum, quæ pulsavit.
11. 6. Ad integritatem divini officii etiam spectat, ut distinctè & intelligibiliter verba exprimantur, seu ut habet *Concil. Basil. §. qualiter hora, non in gutture, vel inter dentes seu deglutendo aut syncopando verba*, hoc est aliquas syllabas mutilando, truncando, præcipitando, aut socio nondum finiente incipiendo, tunc enim orationem socii sicut non percipit, sic non facit suam; & si hæc omnia fiant cum notabili diminutione officii peccatur mortaliter; & est obligatio repetendi; quia tamen hæc diminutio rarè est notabilis, saltem in una eâdemque horâ, quod ad culpam lethalem ex *Dian.* requirit *Spor. num. 102.* rarè erit mortale, imò nec veniale, si fiat ex balbutie vel alio defectu naturali, & incorrigibili; nam si defectus naturalis sit corrigibilis per lentam pronuntiationem v. g. in eo, qui ex celerissima debilitatione devenit in consuetudinem syllabas, & verba per notabilem partem officii deglutendi, truncandi, &c. indubiè tenetur hanc desuetudinem per lentam recitationem corrigere, &c. qui enim tenetur ad finem, tenetur ad media saltem ordinaria, & necessaria. 7. *Valent. Sanch. Croix num. 1294.* dicunt non satisfieri nisi verba ita exprimantur ut legens secluso impedimento se ipsum audire possit; quia oratio vocalis debet
- 12.

exprimi vocibus quæ sunt objectum auditûs ideoque debent posse audiri ad minus ab ipso orante; sed probabilius contradicunt *Navar. Azor. Suar. c. 7. num. 5. Baldel. d. 24. nu. 15.* quia oratio vocalis satis distinguitur à mentali, si verba formentur per motum oris & linguæ; & oratio fit Deo non homini, ideoque non opus est verba audiri. *V. Cas. 94. nu. 38.*

QUÆR. III. Quid requiritur, ut horæ recitentur ordinatè?

13. *Seqq. 1.* Breviarium proprium, hoc est, ut Religiosus utatur Breviario sui Ordinis, beneficiatus Breviario in loco sui beneficii recepto sive Diæcesano sive Romano ab Urbano VIII. recognito, utens etiam unicâ vice alieno v. g. Religiosus Romano, aut alterius Ordinis, peccat mortaliter. *S. Anton. Nav. Angel. Sor. l. 10. qu. 5. a. 4. Suar de hor. Canon. c. 23. num. 3. Spor. num. 113. Sanch. l. 7. moral. c. 3. d. 24.* quia Pius V. dicit, cum non satisfacere, *qui sua Ecclesie orandi formam non custodit*, idque declarasse S. Congreg. refert *Garc. de benef. p. 3. c. 1. num. 156.* ex quo *Gob. num. 603. § 624.* cum aliis meritò infert, eum, qui non habet Breviarium proprium, non obligari orare ex alieno, ad quid enim oraret, si per orationem non satisfacit præcepto? sed quid si Breviaria non multum discrepent? 12. Tunc non tantum potest, sed & tenetur orare ex alieno, qui non habet proprium.

Ratio

Ratio est 1. Quia non mutat notabiliter formam proprii Breviarii, ergo quoad substantiam satisfecit, ergo sic orare obligatur. *2.* Qui legit Psalmos feriales in charta descriptos ex Bibliis, aut etiam memoriter absque omni Breviario satisfacit, ergo etiam si eosdem legat ex alieno Breviario v. g. Benedictinus ex Præmonstratenſi vel econtrâ; & quamvis fortè in hymnis vel versiculis discrepent, erit tantùm mutatio levis: imò valdè probabile est, non peccare, qui relicto Breviario proprio utitur Romano, quia accommodat se communi omnium matri. *Cajet. Rodriq. Dian. Nav. Sanch. c. 2. dub. 23. Laym. c. 5. nu. 2.* quod tamen *Croix* dicit plerofque negare de Religioso, eò quòd vi suæ professionis teneatur ad ritum sui Ordinis; sed non video obligationem saltem gravem, præsertim si Breviaria non multùm discrepent; tunc enim non erit notabilis mutatio ritûs; deindè quòd Religiosi habeant speciale Breviarium est ex privilegio, sed nemo tenetur uti privilegio &c. ideoque *Sà. Less. Bonac. Portel. v. horæ. Dian. p. 2. r. 12. R. 10. Sanch. l. 7. conf. c. 2. dub. 33.* dicunt Religiosos privatim sine omni noxâ uti posse Romano, Declaratio Cardinal. quam in contrarium affert *Garc. num. 155.* loquitur de omnibus Clericis vel maximè sæcularibus, nec de eâ authenticè constat, vel saltem non videtur in tanto rigore recepta: *Suar. num. 5. Spor.*

l. c. dicunt, quòd Religiosus vel Clericus extra Monasterium vel Diæcesin in studiis v. g. existens se securè accommodet loco, præsertim si ibi sit cum animo per majorem anni partem subsistendi; tunc enim contrahit quasi domicilium, & gaudet privilegiis loci, sed meliùs contradicit *Cajet. V. horæ c. 2. Angel. Laym. num. 3.* Colligitur ex *Clement. 2. de celeb.* & ibid. *Gloss.* ubi id tanquam speciale privilegium conceditur commensalibus Cardinal. & Episcop. ut se Episcopis accommodare possint, ergo id non permittitur aliis. *2.* Mutare unum officium in aliud v. g. loco ferix orare de Sancto sine iustâ causâ etiam semel à *Castrop. March.* & aliis reputatur mortale, eò quòd Pius V. dicat, neminem satisfacere, si non servet formulam à Breviario præscriptam, sed quia non constat hanc formulam quoad mutationem officii esse de substantia, hinc alii cum *Cajet. Bonac. Tamb. Sanch. dub. 25. Laym. num. 4. Gob. num. 864. Baldel. d. 30. num. 3.* communiùs & veriùs dicunt, tunc tantùm peccari mortaliter, quando quis passim ad libitum ex merâ desidiâ, adeoque ex implicito quasi contemptu unum officium mutat in aliud; imò probabile est, peccari tantùm venialiter, etiamsi ex merâ desidiâ mutetur unum officium in aliud v. g. majus in minus, quia non mutatur substantia, orantur enim septem horæ, & licèt hoc videatur

14.

fieri in fraudem Legis, attamen illa fraus est secundum accidens, nec tollit substantiam officii. *Maj. Sylv. S. Anton. Lef. l. 2. c. 37. numer. 77.* Excipe nisi fiat mutatio in officium Paschale vel Pentecostale, illis enim diebus ex quasi dispensatione præscribitur officium minus solito; & die Palmarum non satisfieri per officium Paschale constat nunc ex prop. 34. ab Alexandro VII. damnata: *In die Palmarum recitans officium Paschale satisfacit præcepto.* Ex dictis sequitur, non esse obligationem quidquam repetendi, si inculpabiliter unum officium v. g. Dominicale vel feriale mutasti in Festivale, imò valdè probabiliter, etiamsi id culpabiliter feceris, quia probabilius satisfactum est quoad substantiam. *Dixi*, sine justâ causâ, nam qui mutat officium ex rationabili causâ, nequidem venialiter peccat, ejusmodi causa est 1. Notabilis difficultas, ut si ob iter, Conciones, studia, aliaque negotia necessaria difficulter possis recitare majus, potes prævenire minus. 2. Conformitas loci, ut si venias ad locum, ubi oratur de festo, quod tu servasti, potes illud adhuc semel servare. Item omnes Religiosi etiam exempti possunt servare festa suæ Diæcesis, translatis interim festis Breviarii sui in eundem diem incidentibus, imò principaliora festa feriata totius Diæ-

cæsis tenentur servare ex Bullâ Gregor. XIII. de 30. Novemb. 1573. Festa verò alia ad libitum servanda, si occurrant in Dominicis, Octavis, vel Natalitiis Sanctorum Calendarii proprii, Religionis vel Diæcesis, non debent transferri, sed omitti isto anno, etiamsi sint duplicia; patet ex Decr. Congreg. S. Rit. de 24. Januarii 1682. Deindè Sacellani Monasterium sive sæculares, sive Regulares possunt recitare de illarum festis, imò omnis Clericus existens etiam pluribus annis extra suam Diæcesim vel Monast. potest privatim dicere de Sanctis, de Dedicacione, Reliquiis, & de omnibus, de quibus diceret existens in sua Diæc. vel Monast. *Suar. l. c.* Si cras futurus sis in Diæc. Colon. ubi est festum v. g. S. Severini, juxta *Tamb.* potes hodie adhuc extra Diæc. existens recitare de eo Vesperas, & Matutinum pro crastino, quia sunt pars officii crastini. At quid si hodie recitasti Matut. de crastinâ feriâ, an cras in Diæces. Colon. positus poteris horas continuare de S. Severino? *R.* cum *Spor. numer. 129.* te probabiliter posse utrumque, nam prosequendo horas de festo, conformas te loco, in quo existis, orando de feriâ conformas te Breviario; demùm si per errorem hodie, quando erat dicendum v. g. de B. V. ad Nives, dixisti de Transfiguratione

ratione cras occurrente; nè bis erres, debes cras iterum dicere de transfiguratione, & alio die non impedito de B.V. ad Nives. *Lugo resp. mor. lib. 5. dub. 8. n. 13.*
 3. Societas in orando; sic licite accommodas personam gravi, Episcopo, Prælato, Superiori aliud officium recitanti; idem est, si ex charitate debeas juvare infirmum in recitando, est *comm. cum Nav. Dian. Sanob. c. 2. dub. 25. n. 8.* Addunt alii specialem devotionem erga aliquem sanctum, v.g. Patronum nominis. Sed *Gav. in Rubr. Brev. sect. 1. c. 5. tit. 2.* adducit Declar. Cardin. in contrarium, & merito; optima enim devotio est, se conformare Ecclesie.

16. 3. Horæ non debent inverti, ut minores Horæ non legantur ante Matutin. vel posterior ante priorem; ita invertere est tantum veniale, & si fiat cum causa, nullum; ut si velis te accommodare choro, amico, infirmo aliud officium recitanti; item si lectiones, vel Prevarium non habeas ad manum, ideoque velis orare ex Diurnali Horas diurnas minores, quas alias ultra tempus deberes differre, vel cum molestia dicere; idem est, si necdum dictis Vesperis & Completorio recites Matut. crastinum, eò quòd timeas tibi lucem diei defuturam pro Matut. Præmittere Missam Matutinam per se loquendo nequidem veniale est,

dummodò Matut. non differatur ultra tempus à Lege permissum.

4. Horæ semel ceptæ non debent interrumpi. Interruptio etiam diuturna sine causa rationabili facta probabilis est tantum peccatum veniale, ita *comm. cum Nav. Medin. Vasq.* nam quamvis sit aliqua irreverentia inceptum cum Deo sermonem sine causa abrumpere, sicut est irreverentia ex levitate discursum abrumpere cum Principe terrestri ceptum; quia tamen quilibet Psalmus, imò quilibet ferè versus habet completam significationem, videtur quoad substantiam satisfieri, dummodò omnia absolvantur intra unum diem naturalem; idque tenet, etiam si unus Nocturnus recitetur hodie circa Vesperum, alter cras ante duodecimam vespertinam, quia materia præcepti impletur tota intra tempus præscriptum. *Dixi*, sine causa rationabili, quia si hæc adsit, interruptio nullum erit peccatum, ut si Horam inchoatam debeas audire Confessionem, loqui cum amico, aut aliquid notare in charta, & licet si sic interrumpens firmiter statuas resumere de novo, ad hoc non teneberis, quia nudi propositi mutatio non est peccatum, neque ipsa interruptio, quia ut supponitur est facta ex causa justa; imò absque omni causa Laudes per integram

Ooo; noctem

noctem licitè dividuntur à Matutinis ; item sine omni causa unus nocturnus saltem ad mediam Horam licitè dividitur ab alio , quia de obligatione contrarià non constat , & ità habet consuetudo , & praxis timoratorum , nec est obligatio sub veniali semper de novo præmittere Pater & Ave , ut aliqui volunt , quia de tali obligatione doceri non potest. 5. Horæ debent
 18. recitari & absolvi tempore debito ; tempus hoc est ab una media nocte ad aliam ; ex privilegio tamen Matutinae , & Laudes crastinae possunt hodie recitari juxtà omnes toto anno horâ quartâ : in hyeme juxtà plerosque horâ tertiâ. *Croix n. 1314.* judicat tunc posse inchoari Matut. quando sol proximior est occasui quàm meridiei ; hinc in Januar.

quando sol occidit horâ quartâ, poterunt incipi quadrante post secundam ; in Martio uno quadr. ante tertiam : ibidem exhibet tabulam Camerae Apostolicae impressam Romæ , quam vide & tutò sequere ; cæterum Prima , & Tertia absolvenda est ante meridiem , Sexta & Nona differri possunt circiter ad primam pomeridianam , Vesperæ & Completor , usque ad vesperum : in Quadrages. Vesperæ dicuntur ante prandium , non tamen est obligatio , nam Rubricæ , si hîc continent præceptum , id tangit chorum. Dicere Horas tempore indebito est solum veniale , cum causa rationabili v. g. ob studium vel iter , nullum ; plura huc pertinentia , sed rariùs contingentia vid. apud *Gavant. Gob. Tamb. Croix, Baldel. locis cit.*

CASUS LXXIV.

De Jejunio Ecclesiastico.

C Andria super jejunia scrupulosa querit 1. An obliget sub mortali. 2. An abstinentia à carnibus admittat parvitatem materia, qua animalia sint caro, quid de lardo, & pinguedine. 3. An post secundam refectioem sit peccatum sepeius reficere, & quid de qualitate, aut quantitate collationis. 4. An liceat mutare tempus refectiois. 5. An sit abstinentia in festo S. Marci. 6.

Quid de Vigilia S. Matthiae incidente in Quinquages. aut Vigilia S. Joannis Bapt. incidente in Festum Corporis Christi. 7. Quid de lacticiis. 8. Quid si per diem saepius modicum sumatur, aut in prandio ità repleatur venter ut sufficiat, pro vespere. 9. An pueris ebriis, fatuis carnes dari possint. 10. An prandium interrumpi vel diu protrahi possit. 11. An existens in partibus haeticis carnibus vesci possit. 12. Quid de peregrinis. 13. Quid sint tua
 pa-